

Nyhetsbrev vinter 2026

Föreningen Svenskbyborna

HEJ!

Här kommer årets nyhetsbrev. Vill du veta mer om svenskbybornas historia, föreningens arbete, verksamhetsberättelser, rapporter från Gammalsvenskby? Gå in på vår hemsida.

www.svenskbyborna.se.

Om du önskar nyhetsbrev via mejl, anmäl dig på kontakt@svenskbyborna.se.

För er som har facebook skickar vi också regelbundet information på "facebook/svenskbyborna".

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFT

Fortsätt gärna värva fler medlemmar bland nära, kära och andra intresserade. Ju fler vi blir desto bättre och starkare blir vi för framtiden!

Årsavgiften är 150 kr per person, hemmavarande barn 50 kr, högst 350 kr. Betala till pg 187879-2 eller swish 123 225 22 86.

Kom ihåg att skriva namn, aktuell adress eller mejladress och vad du betalar för!

Skriv gärna in alla familjemedlemmar.

KALENDARIUM 2025

Se <https://www.svenskbyborna.se/aktiviteter/> för mer info och ev. ändringar.

24 februari

Medlemsfika – nyheter & arkiv

4 år av krig i Ukraina. Vi berättar om kriget, hjälparbetet och framtiden i byn.

Kl 14-16 **Medlemsfika** för daglediga.

kl 17-19 Kvällsmat i form av soppa.

Svenskbymuseet på Gotland

26 mars

Kl 14-16 **Medlemsfika** för daglediga.

kl 17-19 Enkel kvällsmat t självkostnadspris.

Svenskbymuseet på Gotland.

21 mars

Invigning minnesskylt o medlemsträff i Trelleborg

Invigning av minnestavla

Medlemsträff med föreläsning och middag

23 april & 28 maj

Kl 14-16 Medlemsfika för daglediga.

kl 17-19 Enkel kvällsmat t självkostnadspris.

Svenskbymuseet på Gotland.

22-26 juni Almedalsveckan

Monter & seminarier om Gammalsvenskby

Svenskbymuseet i Roma öppet:

Maj, juni: Alla lördagar kl. 13-16

26 juni—9 augusti Fredag-söndag kl. 13-16

Aug, sept: Alla lördagar kl. 13-16

1 augusti Högtidsdagen i Roma

10.00 Gudstjänst i Roma kyrka

13.30 Årsmöte Svenskbyborna

Boksläpp Jörgen Hedmans nya bok

"Historien om i Småland och Västergötland"

24 oktober Höstträff på Gotland.

Hemlagad borsjtj och

föreläsning.

Medlemsträff i Trelleborg & invigning minnesskylt av Svenskbybornas ankomst till Sverige 1929.

Den 21 mars

Preliminärt program

Kl 11.00 Invigning minnesskylt

14-18 Föreläsning och fika

18.30 Middag

Anmälan till Anki Wallin 070 744 20 17
Hjärtligt välkomna!

Minneslistan 1 augusti

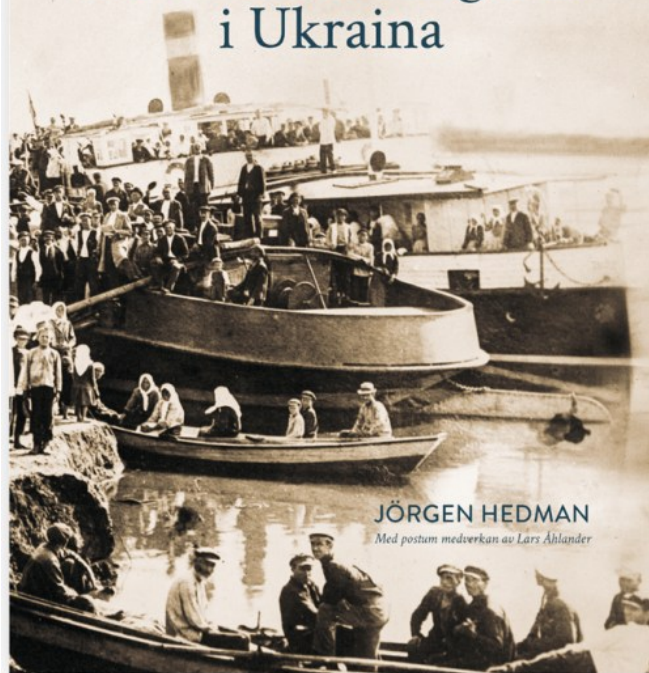

Under gudstjänsten på högtidsdagen den 1 augusti läser alltid prästen upp alla de svenskbyättlingar och medlemmar som avlidit under året. Då våra medlemmar nu finns spridda runt om i landet, känner vi inte till alla dödsfall. Vill ni att en anhörigs namn läses upp i kyrkan ber vi er **anmäla det till Christina Knutas** på SMS 070-480 78 89. Vi behöver då namn, födelseår och bostadsort.

Beställ böcker i vår webshop!

www.svenskbyborna.se

Historien om Gammalsvenskby och svenskättlingarna i Ukraina

”Historien om Gammalsvenskby och svenskättlingarna i Ukraina”

av Jörgen Hedman och postumt Lars Åhlander

Läs om hela historien om Svenskbyborna. En väsentligt omarbetad och utökad utgåva av böckerna från 1993 och 2003. Nyutgåva som kom ut 2023. I år kommer den också på engelska.

”Banditer i byn”

av Sigfrid Hoas

Författaren berättar fängslade om sina barn-domshistorier och egna upplevelser. Läs om det spännande och farliga liv man levde i byn på 1920-talet. Första utgåvan var 1988. Denna bok är en nyutgåva med kompletterande minnen och berättelser runt Sigfrid Hoas och Gammalsvenskby.

Välkommen in i vår webshop!

Höstfesten på Gotland

Den 25 oktober fylldes Rondo i Klintehamn av historia, musik och känslor när musik- och berättarföreställningen *Vid Dneprs strand* framfördes, en gripande hyllning till svenskbybornas bygemenskap och hopp.

Katarina Söderlund och Alva Granström kom till Gotland för att gestalta den dramatiska berättelsen om Dagösvenskarna som 1781 grundade Gammalsvenskby i Ukraina.

Inte enkelt att spela för en publik som till stor bestod av svenkbybor. Men föreställningen mottogs med stor värme. Söderlund och Granström framförde svenskbybornas egna spelmansvisor och koraler med stark närvaro och musikalitet. Många av dagens ättlingar hörde dessa melodier live för första gången.

Regin av Johan Theodorsson höll berättelsen enkel, ärlig och djupt berörande. Publiken var märkbart rörd, tårarna föll när historien om lidande, gemenskap och orubbligt hopp väcktes till liv genom ord och ton.

Efter föreställningen avnjöts hemlagad borsjtj med mycket vitlök. Roman Mykhaltsov från Gammalsvenskby berättade om nuläget i byn och om Ukrainas försvar, då han själv legat vid fronten i flera år.

Tack festkommittén för en välorganiserad tillställning!

Projekt Beryslav-Region Gotland

Region Gotland och Beryslavs kommun har fått ett nytt ICLD-projekt beviljat för perioden september 2025 till september 2026. Projektledare är Peter Knutas.

Region Gotland har varit vänort med Gammalsvenskby sedan 2001 och har sedan 2014 drivit ICLD-projekt med fokus på demokrati, civilsamhälle, jordbruk och kulturarvsturism.

I det nya projektet ska parterna arbeta med hur Beryslavs kommun, genom medborgardialog, kan få invånarna, särskilt unga, att återvända till kommunen, med fokus på Gammalsvenskby/Zmijivka. Samtidigt ska projektet undersöka hur gotländska ungdomar kan fås att stanna eller återvända till Gotland, med fokus på Roma. Projektet är ett kunskapsprojekt som ska stärka den kommunala kapaciteten och förbereda för ett framtida EU-inträde. Parterna träffades på en ICLD-konferens i Tallinn.

I januari besökte en delegation från Beryslav Gotland. Under besöket skrev parterna ett nytt långsiktigt samarbetsavtal och genomförde flera studiebesök. Delegationen träffade också flera projekt på Gotland som arbetar med att engagera ungdomar. Bland studiebesöken fanns även Roma Grus, där det finns en anläggning som sorterar gammal asfalt, betong och annat material för återbruk i nya vägar och byggprojekt. Detta är mycket relevant för återuppbyggnaden av Gammalsvenskby och Ukraina.

Tyvärr har regeringen beslutat att lägga ner ICLD, vilket är ett hårt slag mot dessa viktiga kommunala samarbeten som behövs för långsiktig utveckling. De skapar förtroende och kunskap om demokratiska processer och stärker den institutionella kapaciteten. Projektet hoppas dock kunna hitta andra ekonomiska resurser för att fortsätta detta viktiga arbete.

Nuläget i Gammalsvenskby och vår nödhjälp

Gammalsvenskby (Zmijivka) är i dag i stort sett ödelagd och i praktiken obeboelig. Byn har utsatts för kontinuerliga ryska terrorbombningar med artilleri, drönare, minor och flygbomber (över 300 flygbomber med 500-1500 kgs sprängkraft, sedan 2023). Vägarna är minerade och området kontrolleras av ryska drönare, vilket gör humanitärt arbete extremt farligt.

Antalet kvarvarande invånare har successivt minskat till två personer. En äldre kvinna som var kvar i byn har avlidit. Det är inte längre möjligt att evakuera de sista invånarna. El- och mobilnät är utslaget sedan 2022.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion har över 20 civila från byn dödats. Det finns inga militära hot från byn.

Drönbild över bydelen Muhlhausendorf, som avspeglar hur det ser ut i hela byn. Samt den tyska kyrka som förstördes i en rysk drönarattack sommaren 2024.

Många av byborna är internflyktingar i närområdet. De bor i lånade och tillfälliga hus som med tiden blivit halvt permanenta, eftersom återvändande till byn inte är möjligt i dess nuvarande skick. Även dessa områden blir alltmer utsatta, ryska drönare når längre, flyger in i hus och dödar civila. Vissa internflyktingar har därför tvingats fly ännu en gång till säkrare platser.

Säkerhetsläget i och omkring Gammalsvenskby är extremt allvarligt. Humanitära transporter utsätts regelbundet för rysk beskjutning, och flera fordon som använts för nödhjälp har förstörts genom minor eller drönarattacker. Civila drabbas hårt av våldet. En 17-årig pojke från byn skadades svårt när han trampade på en rysk personmina och tvingades amputera en del av benet. I samband med ett räddningsförsök, efter att ett hjälpfordon körts på en mina, dödades även en polis. Ett äldre par skadades svårt när en rysk drönare träffade deras bil. De återkommande attackerna mot civila, räddningspersonal och humanitär hjälp utgör allvarliga och upprepade krigsbrott.

Trots det mycket svåra säkerhetsläget fortsätter Föreningen Svenskbyborna det humanitära hjälparbetet i nära samarbete med ukrainska organisationer som Beryslavs kommun, the heritage and revival fund of Gammalsvenskby, församlingarna i byn samt svenska organisationer som Swedish Rescuers, Power Up Ukraine och Direct Ukraine.

Ett stort fokus ligger på att säkra värme och energi över vintern 25/26. Träbriketter levereras i år till 220 hushåll, ett ton per hushåll, så att familjerna kan hålla värmen och laga mat. De körs främst ut av Viktor Yarochenko från byn, trots minerade vägar och drönarattacker.

En återkommande utmaning är också den ständiga elbristen på grund av Rysslands attacker på infrastruktur. Särskilt kännbart har detta varit då vintern är mycket kall, under hela januari har temperaturen legat på många minusgrader. Människor lider av kylan, när temperaturen även inomhus kryper ner mot noll.

Därför levereras har vi förutom träbriketterna fokuserat på elverk och EcoFlow-batterier. I november 2025 genomförde vi en insats från Sverige under ledning av volontären Henrik Larsson. Totalt sex bilar kördes ner, lastade med EcoFlows, elverk, verktyg, varma kläder och vuxenblöjor. Av dessa överlämnades fyra av bilarna som humanitärt bistånd till Beryslav kommun samt församlingarna.

I januari gjordes en omfattande insats, även nu med Henrik Larsson som insatsledare. Föreningen fick en stor donation från Hemvärnsrådet på 500 000 SEK för att stötta soldaterna från Gammalsvenskby. Genom "The heritage and revival fund of Gammalsvenskby" som har kontakt med byns soldater levererades viktig hjälp som elverk, sovsäckar, varma underställ, yllestrumpor, hygienprodukter, funktionsfickor och torniquets till 50 soldater från byn. Vi har fått stöd från fina sponsorer som Snigel och Jaktia. Avgörande hjälp för att livet ska fungera i de kalla vinterförhållandena vid fronten.

Även tre fordon för evakuering och elverk lämnades till Beryslavs kommun samt insamlade varma kläder och vuxenblöjor till den svenska/ukrainsk-lutheranska församlingen, som även fått insamlade medel för att köpa in hygienprodukter till internflyktingarna.

Barn och civila är en prioriterad grupp i hjälparbetet. Direct Ukraine har initierat och tillsammans med föreningen Svenskbyborna delat ut skolpaket till omkring 350 barn inför skolstarten och julklappar till jul.

Gammalsvenskby har fortsatt fått mycket uppmärksamhet i media, som den förtjänar. Bland annat i NRK i Norge och TV4 i Sverige.

Byborna uttrycker en djup och återkommande tacksamhet för det stöd som ges. De insamlade bidragen, stora som små, gör konkret skillnad och möjliggör värme, mat, transporter, mediciner och hopp i en extremt svår situation. Och det mentala stödet från Sverige är oerhört viktigt för att känna att ett massivt stöd finns, som ger ett ljus i tunneln. "Vi håller ut – och vi tror på segern."

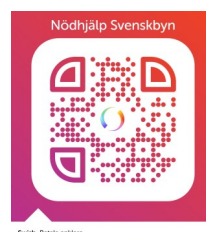

Julklappar ut till byns 350 barn, som idag är internflyktingar i området. I januari fick soldater från byn elverk, första hjälpen samt varma kläder för att klara de kalla vinterförhållandena vid fronten. Henrik Larsson lämnar över hjälp till Beryslavs kommun.

Tillsammans är vi starka!

Hjälp oss fortsatt hjälpa!

Plusgiro 187879-2 eller swish 123 437 61 41.

Swish. Betala enkelt.

Projektet Gammalsvenskbys kulturarv

Gotlands Museum har i nära samarbete med Föreningen Svenskbyborna från september 2024– oktober 2025 drivit ett ett-projekt för att arbeta med att skapa framtidstro i Gammalsvenskby. Det finansieras av Regeringskansliet genom Utrikesdepartementet.

Den 24 april 2025 skrevs ett Memorandum av underståndning mellan Sveriges regering och Gammalsvenskby i Kyiv. Föreningen Svenskbyborna var på plats.

Vi hoppas och tror på en fortsättning av projektet 2026 med fortsatt fokus på Gammalsvenskbys befolkning och återuppbyggnad. Vi vill jobba med att samla befolkningen i en gemensam mobil by, dels för att det är praktiskt, men också för att behålla bygemenskapen.

Projektet har haft två projektledare: Peter Knutas (30 %) och Sofia Hoas (20 %), båda med lång erfarenhet och etablerade kontakter i Gammalsvenskby. Ylva Segerstam har varit projektassistent. Eva Selin vid Gotlands Museums kulturmiljöavdelning har tillsammans med projektledarna tagit fram en kulturmiljöplan för Gammalsvenskby i nära samarbete med Berislavs kommun och byborna, som i dag lever som internflyktingar.

Projektet har enligt ansökan bedrivits i nära samverkan med Föreningen Svenskbyborna, och med andra svenska och ukrainska aktörer. Flera digitala, men också fysiska möten har hållits med representanter för Beryslav kommun, bland andra Olexander Alchiev (chef för den militära administrationen), Mykola Kurivchak (borgmästare i Gammalsvenskby) och Yana Yakoleva (chef för kultur, utbildning, ungdom och sport).

Möten har bland annat ägt rum på Gotland, samt vid ICLD:s konferenser i Bryssel och i Umeå (april 2025).

Samtliga tre projektmål har uppnåtts:

- En kulturmiljöplan har tagits fram på svenska och engelska.

Du hittar kulturmiljöplanen här [www.gotlandsmuseum/svenskbyns kulturarv](http://www.gotlandsmuseum/svenskbyns_kulturarv)

- Nöd hjälp har genomförts enligt plan.

- Ett sommarläger på Gotland för ungdomar från Gammalsvenskby har genomförts.

Peter Knutas (projektledare), Roman Mykhaltsov (Heritage & Revival fund), Iryna (tolk), Olexandr Alchiev (Beryslav), Sofia Hoas (projektledare), Lars Thomsson (region Gotland) på Almedalsveckan 2025. Leverans av briketter till hushåll i en av byarna där internflyktingarna bor.

Kulturmiljöplan (Projektet Gammalsvenskbys Kulturarv)

Under 2025 har en kulturmiljöplan tagits fram på svenska och engelska. Planen ska ge hopp, vägledning och ge inspiration inför den kommande återuppbyggnaden. Den innehåller historik, beskrivning av byn och möjlig landsbygdsutveckling. Kulturarvet och gemensamma mål kommer att vara en central del när byn en dag ska byggas upp. Arbetet har skett i nära dialog med Berislavs kommun, bybor, forskare och civilsamhällesorganisationer.

Ett samarbete har etablerats med Roman Mykhaltsov, grundare av stiftelsen The Heritage and Revival Fund of Gammalsvenskby, som samlat en grupp volontärer från byn med kompetenser inom utbildning, ekonomi, juridik och IT.

I juni 2024 bjöd projektet, tillsammans med föreningen Svenskbyborna in Olexandr Alchiev och Roman Mykhaltsov till Almedalsveckan på Gotland. De deltog i en gemensam monter i den ukrainska hubben, panelsamtal och möten om framtida samarbete.

Nödhjälp 2024–2025

Under hösten 2024 genomfördes flera akuta nödhjälpsinsatser inför vintern. Mediciner köptes in till vårdcentraler i Beryslav där internflyktingar från Gammalsvenskby vårdas, enligt önskemål från lokala läkare.

I november 2024 levererades fyra fordon till Beryslav administration. En vattentankbil/brandbil, en ambulans och två transportbilar fyllda med förnödenheter, bland annat brandmannautrustning. Dessa gåvor gjorde det möjligt för kommunen att inrätta ett brandvärn i Beryslav, bemannat av personer från Gammalsvenskby. Brandvärnets invigdes i november 2024 och kommer att flyttas till Gammalsvenskby när kriget är över.

Insatserna genomfördes i samarbete med Föreningen Svenskbyborna (FSvBy) och Swedish Rescuers (SWR). De ansvarade för export, tulldeklarationer och transportkostnader till Kryvyj Rih. Ett uppskattat samarbete skedde även med Visbygymnasiets fordonsprogram, som iordningställde fordonen i Visby innan avresa.

Inför vintern 2024 köptes 200 ton värmebriketter in till hushåll i Gammalsvenskby och kringliggande byar (ca 220 hushåll). Distributionen genomfördes av Viktor Yarochenko, en lokal chaufför från byn, enligt listor framtagna av borgmästaren Mykola Kurivchak samt Nina Knutas från den tysklutheranska kyrkan och Ivan Kvitka från den Ukrainska-ortodoxa församlingen.

Hösten 2025 levererades även en bil till polisen i Beryslav samt ytterligare mediciner till primärvårdens tillfälliga vårdcentraler, enligt kommunens behov.

Överlämning av polisbil till polismyndigheten i Beryslav i augusti 2025. Tyvärr totalförstördes den röda caddyn hösten 25, som levererades 2024, då Ryssland attackerade den vid transport av en humanitär hjälp. Chauffören klarade sig som tur var med mindre skador.

Sommarläger för ungdomar från byn (Projektet Gammalsvenskbys Kulturarv)

I juni 2025 genomfördes ett sommarläger på Gotland för ungdomar från Gammalsvenskby, i samarbete med Beryslavs kommun.

Deltagarna var ungdomar som gick i skolan i Zmijivka före 2022 och fortfarande bor kvar i frontzonen. Gruppen bestod av 15 barn och ungdomar (9–17 år) samt 7 vuxna ledsagare. Urvalet av ungdomar gjordes i samråd med utbildningsorganisationen i Beryslavs kommun. Kriteriet var att barnen skulle komma från Gammalsvenskby samt bo kvar i frontområdet.

Resan gick med buss och tåg genom Polen till Gdansk med båt till Nynäs och till Visby, där gruppen togs emot av volontärer. Boendet var på Snäckan i Klintehamn.

Under veckan deltog ungdomarna i utflykter och aktiviteter, bland annat till Stora Karlsö, Gotlands Museum, Stavgard vikingaby, Hemse skola, gutniska lekar i Östergarn och kanotpaddling Lojsta träsk.

Lägret gav ungdomarna möjlighet till gemenskap, återhämtning och kulturellt utbyte efter flera år av isolering under pandemi och krig.

Föreningen Svenskbyborna deltog med volontärer och praktiskt stöd, och flera gotländska aktörer bidrog med kostnadsfria aktiviteter.

Lägret blev en mycket betydelsefull insats för barnens välmående och för att stärka banden mellan Gotland och Gammalsvenskby.

